

Morgenbladet.

Ertranumer.

Ertranumer.

No. 47.

27de November 1898.

No. 47.

VIN

Axel Smith,

forhen B. Thunes
Vinhandel,

en gros — en detail.
Central.
Telefon 1010 F.

CIGARER.

Bernaus Sorter

anbefales som en nærrende og behagelig
Drik for Reconvalescer og Andre.
Telefon 585. Nora Bryggeri.

Forlang Telefon 2358

R. E.

Ottesen.

Chocolade
Cacao
Konfekt
Dragée
Drops

Contor, Fabrik,
Thv. Meyersg. 7274.

Damelahyten.

Et stort Punkt i vor Kultur.

Gad vide, om det ikke kunde ansees som en ganske effektiv Straf for en grov Forbryder at blive dømt til at rejse f. Ex. et Aar eller to uafbrudt i Damekafé paa en norsk Fjorðbaad.

Selvfolgelig vilde Manden efter 3 Ugers Forløb blive gal, inturabel gal, men det bliver man alligevel ogsaa ofte ved en længere, ikke fuldt saa stærkt Zude-spærring, saa for den Sags Skyld kan Straffen godt bruges.

En Damekafé er et rystende, knirkende, klirrende lidet Helvede, hvor det lugter af grøn, støvet Plyds og er kvalmt af Maskinolie, gamle Vandkarasser, Affedsbuketter, Nafta, Madlugt, Patchouli og Smaabarn.

Pladsen er paa alle Kanter saa knapt almaal, at ingen af Stedets tilfældige Besoere kan være sølge uden at streife hinandens Enemærker, og gennem en eller helst to runde Binduesglugger falder der ind et grønligt Lys, hvis urolige flimrende Dans paa Væggene under Søgangsbæret virker ganske overordentlig ubehagelig paa Nerderne.

Vi skulde tro, at den første Spire til Kvindernes Emancipation har seet Dagens Lys i en Damekafé. Sikkert er det i hvert Fald, at i Tider, da Kvindesagen endnu var saa temmelig usødt, og ingen Kvinde i Norge havde handle-dygtig Vigt paa Mændenes Sager og Poster, da saa vi paa gamle "Moss", "Goldin" og "Bjørn Farmand" Kvindernes rejse sig til Kamp mod Damekaféens Gellekængel og hævde sin almenmenneskelige Ret til at være sølge paa Herresalonnens Sofaer. Denne Invasion var Emancipationens første, vakkende Skridt.

En Damekafé paa en liden Fjorðbaad indrettes efter det enkle Princip, at det

Rum, som bliver tilovers, naar Salonen, Røgelugaren, Kåhytten og de smaa Rum med William Conquerors Navneziffer paa Døren har faaet, hvad de m tilkommer, det bliver Damekafé, ligegyldigt om dets Luftkubikindhold blot strækker til for halvanden Mennefte-Lunge, eller en døende Kat.

Hvad er nu den dybeste Grund til denne Kvindernes Mishandling tilføes?

Kvinderne har steds været en lidet konsumerende Slægt, naar de pløier Hæbet; de er som Regel sølge hele Tiden, og spiser de noget, saa indstranker deres Flot-hed sig til et Par Stykker Smørbrød med Ost, medens de har med sig i Bæsker og Tascher bløde Berlinerkranser, jur Ribsdin, gjeret Bringeberjaft og andre Tantedest-katesjer. Det lønner sig med andre Ord saa lidet for et Dampskibsselskab at gjøre det hyggeligt og flot for Damerne. De er ikke rentabelt Fragtgods.

Da er dog de Handelsreisende noget andet; disse fuldblodige, helbesarne Ulster-herrer, der spiser dustende Bisj over Jæde-ren, drikker Champagne over Langesunds-fjorden og spiller Bant i Røgelugaren og giver mere i Drillepenge for en halv D, end en Dame spiser for helt fra Fæstnings-bryggen i Christiania til Baagen i Bergen.

Damernes manglende Konsumerings-Edne og da. Sands tilføes er det, som er Skyld i, at man den Dag idag ser 7 sølge Damer vakte sig paa en Sofa, hvor der kun er Plads til 2, medens de forbytter Paraplyer og Plaids, Børn og Butetter, Naftaflasker og Galoscher, indtil Sølygens barmhjertige Apotik tager dem mildt i sin Favn. Derfor occuperer de Sofaerne i Salonen og maa pirkles baagne af Restaurationsfrøkenen og flyttes som halvdøde Plaidhytter, naar der skal ferderes for Herrerne, og derfor lyder der udenstærk fra Damekaféens Indre en Jammerens stigenende Rædsel over Boverne, der høres som "Sul om Flaaden".

Damelahyten repræsenterer et stort Punkt i vor Kultur.

Vi har Love, som vogter over Antallet af Spyttebakker for Typografer, og der er store Foreninger til Dvrenes Beskyttelse, som striger op, naar man binder en Mule-pose for tæt om en Hestefinude, men om 13 sølge Damer med 9 broende Børn halv-bæis kvæles under sit Kuling i en Dame-kafé saa stor som en kvart Sporbovn, da tager Alle det med Ro, selv Egtemændene der sidder oppe i Røgelugaren med en hollandsk Bisj.

En bergensf Begravelse

i forrige Aarhundrede.

Af Direktør Johan Bøgh.

I 1787 døde den bergensf Apoteker Johan Carl de Besche, den sidste Apoteker af denne Slægt, som i over hundrede Aar havde indehavt Svaneapotheket i Bergen. Han indtog en fremtrædende Stilling i Byens Samfundsliv, hvortil saavel indre som ydre Omstændigheder bidrog. Hans Ven, daværende Sogneprest, senere Biskop Johan Nordahl Brun, udgav ved hans Død nogle poetiske "Betragtninger", hvori han bl. a. gives følgende Bidnesbyrd:

"Han var formuende, selskabelig, vennekjær, han var en god Husholder men dog velgjørende, Hans Gjæstfrihed var ikke overvældende og modbydelig, men tækkelig og indbydende, han beværtede med Smag, endog naar han beværtede tarvelig, og man maatte som oftest være glade hos ham. Al Slags Nedrighed var hans Sjæls Afsky han var en Mand af Ære og hans Hus et af de mest glimrende i Bergen".

Vi erfarer af den samme Rilbe, at han var en Mand med videnskabelig Uddannelse, han havde først uddannet sig i sit Fag ved et Apotek i Kjøbenhavn og havde derpaa besøgt Upsala og studeret Botanik under Linné. "Derfor — siger Biskop Brun — turde man ikke i hans Apotek betyngte det pestilentialfste Quid pro quo, som dræber først og betales siden".

I Bergen har de følgende Generationer mindedes ham som den, der anlagde den senere saakaldte Maartmanns Have, som for en Del Aar siden udlagdes til offentlig Plads, efter at det gamle hyggelige Havehus var bleven fjernet. Denne Rokofohave med sine klippede Hække, sine friske Rabatter og hvidmalede Statuer stod til lige op i 80-Aarene som et eien-dommeligt Minde om bergensf Velstands-liv i forrige Aarhundrede, og jeg husker godt, at jeg som Barn altid betoges af Trerugt, naar jeg fik Leilighed til at vandre derinde, hvor jærlig en i naturlig Størrelse udfaaeren Munk vakte en frygt-blandet Forundring. Saa mangelfulde de hvidmalede, sødlige Rokofostatuer end kunde være i plastisk Hensende, er jeg dog vis paa, at de hos mange som hos mig vakte de første Forestillinger om Kunst og Kunst-andenelse i Forbindelse med den hele saa friligt og kunstigt anlagte Have.

Det er af denne Have, Biskop Brun i sine nysnævnte Betragtninger giver følgende Billede:

"Nu havde den hastig voxende Lind boiet sin lærvillige Top efter Buegangens kunstige Hvælvinger, og nu udgjorde den næsten et draabe-frit Tag. Nu formerede de selskabelige Linde en stærk Linje mod den brusende Vestenvind. Nu vare Billedhuggerens og Malerens Arbejder indbragte med udsegt Smag mellem det grønne, og her, midt i denne Have, laa den nydelige Eremitage ventende paa sin lykkelige Eiermand."

Men de Besche skulde ikke bruge berind som en lykkelig Mand. Han havde, som det synes, altid været noget svag og sygelig, og netop som han glædede sig til at nyde de kommende Dage i stille Studier mellem sin Haves Blomster, rammes han af et Slagtilfælde. Han bringes i lidende Tilstand til sin "Eremitage", og, som Brun udtrykker sig: "han er, hvor han længe havde ønsket at være, men som legemlig død."

Efter et lidelsesfuldt Sygeleie døde de Besche pludselig den 11te Oktober 1787, kun 50 Aar gammel.

Ved et Tilfælde er jeg kommen i Besiddelse af en Del Originaldokumenter, der giver Besked om, hvad det kostede i hine Dage at begrave en Velstandsmand som de Besche. De samlede Omkostninger beløber sig til ikke mindre end 680 Rigsdaler, en Sum, som med den daværende Pengeverdi for Die er ganske betydelig.

Det viser sig, at Graven og dens Aabning kostede 19 Rdl. og at Klokkerens Ringning i Byens fire Kirker kostede 25 Rdl., hvortil kom 20 Rdl. til Klokker Kirkegaard i Honorar og for Lys i Kirken. Selvfølgelig var Sølvsagerne paa Alteret, men denne Ære erholdtes for den billige Pris af kun 1 Mark. Det kan heller ikke siges at være dyrt, naar 24 af Skolens Disciple lynger "paa Gulvet" for 4 Rdl., medens "Sang paa Risten" kostede 2 Rdl., hvortil rigtig nok kom 2 Rdl. i Drillepenge. Men ogsaa Skolens Lærere honoreredes. Lektor Arøen erholdt 4 Rdl. og desuden 2 Rdl. for "Sangen fra Kirken", medens Konrektor Wiisby og Høret Wahl fik 4 Rdl. og Høretsne Flotmand, Jæsting og Bauman 2 Rdl. hver. Endelig erholdt Organisten 4 Rdl. og Vælgetræderen 3 Mark.

En større Del af Omkostningerne medgaaer til Geistligheden og andre "for at følge", som det i Regnskabet hedder. Den Aldges Ven, Sogneprest Johan Nordahl Brun, erholdt saaledes ikke mindre end 30 Rigsdaler, næst ham kommer Stiftsprovsten og Sognepresten til Domkirken, Dr. Hans Roskin, med 12 Rdl. samt de to residerende Kapellener ved samme Kirke Thomas Angel og Knud G. Fleischer med hver 10 Rdl., en Sum som ogsaa sendtes Rokofirkens residerende Kapellan Johan Sebastian Cammermeyer. Derimod erholdt Rokofirkens Sogneprest Hugo Fredrik Hjorthøj kun 8 Rdl. og Pastor ved Lyftekirken Urban Heiermann 4 Rdl. Kirketjenerne sees at have faaet 9 Rdl. tilfammen samt 3 Mark "for at stå", hvorimod de to Bedemand Kierulf og Bødker erholdt 10 Rdl. hver. Ja selv Generalmajorens Rudf og Tjener samt Etatsraad Krohns Tjener honoreredes med 2 Rdl. hver, og den tredje Bedemand Holm saar ligeledes 2 Rdl. "for at op-raabe Følget". Endelig kommer til disse Udgifter 4 Rdl. til Politibetjentene "for Opvartning".

Ved Begravelsen benyttedes "Studenternes Livvogn", der kostede 25 Rdl. Det saakaldte "Studenters-Societ" var et Selskab, der stiftedes 1697 og havde til Hensigt, "dels at assistere fattige, gamle, svage og affindige Studenter med en maanedlig Gave af dets Kasse, saalange disse skulde være paa et usølt og strøbeligt Legeme, dels og at forskaffe deres Etov siden en sømmelig Begravelse." Efter i en Række Aar at have ført en hensygnende Tilværelse, blev Selskabet i 1744 rekonstrueret, erholdt nye og vidt-løstige Love og befad i 1774, isølge Frimanns Stiftelser, "særdeles kostbare og smukke Lig-Ornamenter". Det var altsaa dette Selskabs Livvogn, som benyttedes. Men foruden Bognens Leie udbetaltes Rubfken 2 Rdl. og "Konen for Klædet" 1 Mark.

Madam von der Lippe, Byens "uundbarlige" ved denne Slags sørgelige Anledninger, besørgede alt fornødent med Hensyn til Rigets Klædning og Udstyr, hvortil hun anvendte 28 Alen Lig-Kattun,

der kom paa 27 Rdl., og for sit Arbejde erholdt hun 8 Rdl. samt 3 Mark i Drillepenge. En ikke ringe Udgift medførte Anskaffelsen af Børljense i Ligtuen, for hvilke Høstberberken Madam Becker sit udbetalt 27 Rdl., medens hendes Drillepenge kun beløb sig til 8 Stilling. Barberen havde 2 Rdl. for at barbere Riget, hvorimod Parfymerens Assistance ikke værdsattes højere end til 3 Mark. Han erholdt imidlertid 1 Mark i Drillepenge.

Saa kommer Haandværkerne med sine Regninger: Maleren Hans Herdahl 2 Rdl. for Plader samt 1 Mark i Drillepenge, Smeden Gerdt Høstmar 8 Rdl. for Beslag til Risten, Guldsmeden Michal Blytt 12 Rdl. for Pladen samt hele 4 Mark i Drillepenge, Smederen Simon Meyer 28 Rdl. for Risten af Eetæ og endelig Bogtrykkeren Rasmus Dahl 8 Rdl. for Rigers.

En ikke ringe Del af Udgifterne medgik til Sørgesti til den Afvødes Tjenere. De to Kærlinge i Apotheket kostede i den Anledning 20 Rdl., Gaardstærken Per derimod 6 og de fire kvindelige Tjenere tilsammen 28 Rdl. Hermed er dog ikke denne Konto afluttet, thi ogsaa Svigerjonnens, Apotheker C. F. Neblung, Tjenerpersonale erholdt Sørgesti, saaledes Gaardstærken Lars for 6 Rdl. og de 3 Tjenestepiger for tilsammen 18 Rdl.

De to Herrer, der havde den største Indtægt af Begravelsen, var Justitsraad Buchner og Doktor Fischer, der erholdt et Honorar af 60 Rdl. hver. For at kunne begraves paa standsmæssig Vis maatte man erhverve kongelig Bevilgning, da Forordningen af 1682 endnu stod ved Magt, der forbyd at Luxus i denne Retning. En saadan kongelig Bevilgning indeholdt sædvanligvis Tilladelse til, at Riget maatte "om Morgenen eller Aftenen begraves i tuende Rifter, hvoraf den yderste med sort Bay overtrækkes, og paa Laaget med en liden Bløde jeres; saa maa og ved Ligbegjærgelsen bruges Marfalkflaver samt fire Peste for Rigvognen, og nogle flere Par end ellers være tilladt at følge Riget". En saadan Bevilgning erhvervedes ogsaa ved denne Leilighed og kostede 14 Rdl. 1 Mark og 8 Stilling, hvortil kom 2 Rdl. til Politimesteren for "Anvisningen deraf".

Beværetningen kan neppe have været overdaadig, thi blandt Regnskabs Poster findes kun opført udbetalt til Byfkrider Frøchen 6 Rdl. 4 Mark for Vin og til Sulferbager Meyer 2 Rdl. 5 Mark.

Den Afvøde blev fulgt til Jorden af et kataligt Følge. Fortegnelsen over de Indbudte forefindes og viser 86 Navne. Dengang blev altid hver enkel særlig indbudt til at følge, og det stred mod god gammel Skik at indfinde sig ubuden til en Begravelse. I sin "Bergens Beskrivelse" meddeler Lyder Sagen, at Claus Fasting (død 1791) var den første, som i Bergen hædredes ved et frivilligt Sørgesjølge, i den efterladte Fortegnelse over de Beskeds Følger findes alt, hvad Bergen dengang bejad af Rang, Titler og Rigdom. Navnlige er Embedsstanden talrig repræsenteret. Vi finder saaledes Generalmajor Johan Jacob von Fasting, dengang Kommandant paa Bergenshus, Stiftamtmand Christian de Schouboe, Biskop Dr. Ole Jørgens, Kommandør Nisbrikt og Generaladjutant Nisbrikt, Generalauditør von Rind, Sogneprest Joh. Nordahl Brun, Krigskommissær de Thunboe, Raadmand Claus Fasting og desuden Assessorer, Etatsraader, Justitsraader ned til Overfoldbetjente og Overvagere. Blandt Byens Handelsstand er Familien Krohn, der stod den Afvøde nær, særlig talrig repræsenteret. Den første paa Listen er Etatsraad Wollert Krohn, der var en af Landets rigeste Mænd, og som var besvoret med de Beskeds, idet han i sit andet Ægtefælle var gift med dennes Søster Wenschæ Cecilia. Dernæst er at nævne Etatsraadens Børdre Hofagenten Dankert Krohn, bekendt fra Peter Andreas Heibergs Dphold i Bergen, og Agenterne Claus og Hans Krohn, samt Etatsraadens Søn Wollert Dankert Krohn, den senere Eier af Gaarden Sten i Fane. Den mægtige Etatsraad kunde ogsaa se sin Svigerføn i Følget, den bekendte Eier af Damsgaard, Hofagent Herman Dibrif Jansen, der paa denne Tid var gift med Christine Benedicte Krohn, som døde Aaret efter, kun 26 Aar gammel. Af mere bekendte bergenske Rigs-mænd saaes i Følget Konsul Wallace, Konsul de Chezaule, Hillebrandt Harmens, Dankert Dankertsen, Karsten Holtermann, Daniel Wallem o. fl.

Voets Beholdning sees at have udgjort 25,423 Rdl. Heraf sit Enken "den hende efter Loven tilkommende halve Voets

lod", nemlig 12,711 Rdl. samt "den hende ligeledes tilkommende Broderlod" 8474 Rdl., hvorefter Svigerjonnens Apotheker C. F. Neblung "paa hans Kones, Alida Maria de Beskeds, Bøgne" erholdt 4237 Rdl.

Johan Nordahl Brun satte paa Pladen bl. a. følgende Ord:

"Her bevares
Støvet af en Hædersmand,
redelig og kjæk,
fornuftig og virksom
gavmild og vennekjær:
Støvet af en Smerters Mand,
plaget og skrøbelig,
hjemsoegt og ydmyget
under den vældige Haand,
som skulde opheje ham i sin Tid".

Praktisk Idealisme.

Tilregnet Nordens Studenter!

I et Brev fra Wilhelm Krag til "Morgenbladet" No. 748 er stillet det bevægede Møde, hvori "Akademiets Elefsamfund" i Kjøbenhavn med ungdommelig Varme og Begeistring drøftede Tidssindets Mæthed og Slaphed, og hvad der kunde gøres for at bibringe den en sundere og glædere Røksanskuelse. Som et Indlæg i den her-ved reiste Diskussion hidfætter vi de Ord, hvormed Dr. Heinrich A. Th. Dedichen aflutter sit nylig paa Alb. Cammermeyers Forlag udgivne Skrift: "Sundt og svagt Sjæleliv."

Naar jeg tænker paa de Følger og Forbentninger, hvormed jeg for snart 16 Aar siden indfandt mig i Studenterfamfundet for at paabegynde det saa lange eftertragtede Liv blandt Herrerne i Aandens Rige, maa jeg tilføje, at hyndeligst flere var de ikke. Og dog blev jeg stiftet af, hvad der mødte mig. Jeg vil ikke fæste mig ved Festerne "cimbriske Hyl", som Morra d paataaler i sin lille Bog "Studenter", allerede i 1842, og som til Dato synes at være den akademiske Ungdoms naturlige Udtryk for Livsglæde. Selv om man ikke kom med H. C. Andersens poetiske Syn paa Studenterlivets Skjønhed, maatte de stræmme en tilbage. Men dets aandelige Indhold!

Der gik jo i Begyndelsen af 80-Aarene en stærk politisk Bevægelse over det hele Land, og den havde forplantet sig helt ind i Studenterfamfundets Sal. Høllere end at sidde og synge: "Nu er det stille, han har os forladt", skulde man se at saa de store brændende Hovedspørgsmaal udredet heroppe, mente mange af de Unge. Snart kom jo den Tid, da man skulde begynde sin Virksomhed som Statsborger, — det maatte da være af Betydning, at man ikke tog fat paa det aldeles ukjendt med dem eller byggede bare paa ensidige Fremstillinger. Og man gjorde et Forsøg.

Jeg skal aldrig glemme den Maade, hvorpaa dette blev afvist. Det var første Gang, jeg rigtig forstod, hvad Juristeri vilde sige. Formalistisk Procedure, men ingen Kamp for de Ideer, man hylkede. Det virkede som Mistillid til Sagens egen Sandhed og Levedygtighed.

Denne første Støffelse efterfulgtes af mange andre, paa andre Hold. Alle, som deltog i den saakaldte frivillige Studenterforenings Forhandlinger, vil erindre, hvordan de artede sig. Sjælden har der vel været samlet en mindre frivillig Klise end den. Den, som ikke er med mig, er mod mig, og han er selvsjælgelig en Idiot! Det var omtrent Løsenet der. Og "med mig" var kun de, som stilledes om en sindssyg Mands forrykte Begreber om Litteraturen og dens Dpgav.

Det var for en med psykologisk Interesse iagttagende Deltager en i høi Grad sængslede, lærerig og bevæget Tid, men — Idealist skulde man ikke let blive ved det. Derimod var der jo ikke Saa, som fortvibled.

Hvor ganske anderledes havde ikke tidligere Generationer af Studenter ardet sig! Man kan mene, at der i Studentermøderne kom megen usund og sultsig Lyri til Orde, og at Skandinavismen affødte mange uklare politiske Forestillinger. Det er vel muligt. Men man maa ikke glemme, at deres Deltagere begejstredes for en stor og ikke for urealistisk anset Ide. Thi Skandinavismen er født af et aldrig helt glemt Sværmeri for Tanken om Nordens Enhed, den, som jo flere Gange har syntes sin Virkeliggørelse nær, skjønt en saadan snart altid har vist sig at være en blot hude. Den har saaledes sin historiske Begrundelse og var ingen tom Fras. 1810 mente Grundtvig, at nu var Dieblisset til dens Gjennemførelse kommet, og om det end blev den romantiske literære Bevægelse, som med Tegner i Epidisen efter Magisterpromotionen i Lund affødte de skandinaviske Studenter, som disse selv snart til at saa en politisk Farve. Allerede da Lundenferne i 1842 besøgte Kjøbenhavn, kom Slagordet "Skandinavian" i Kurs, og ved det første egentlige Studentertog til Upsala Aaret efter var det, Carl Ploug i Calmar Lørdagen den 3die Juni holdt den Tale om "et folkeligt Forbund mellem de nordiske Riger", for hvilken han efter Hjemkomsten blev tiltalt. Naar hele Studenterbevægelsen blev saa stærkt politisk farvet, som den blev, er dette ubestridende Danfærnes Skyld, og blandt dem igjen især Plougs. For Danmark var jo netop dengang det slesvigiske Spørgsmaal begyndt at antage en truende Karakter, og det er, som om Danfærne i Begyndelsen søgte at værges sig mod den Tro, at de i Skandinavismen søgte Støtte nordpaa mod Fiender søndenfra. En dansk Stud. jur. Poulsen udtalte saaledes i 1843 i Stockholm: "Ingen Union, for Danmark staar frit og selvstændigt og agtet i Udlandet, i eders og dets egne Dine! Ingen Union, for vi ei alene har noget at bede om, men ogsaa noget at tilbyde, og fremfor Alt — ingen Union, for vi bringer Slesvig, hele Slesvig med som Førstegave".

Men saa fintfølsomme var ikke Ploug, som atter og atter slog paa den politiske Stortomme og fremstillede den politiske Union som den skandinaviske Tanke naturlige Konsekvens, — den, som jo ogsaa gav Anledning til den berømte Løstestættelse. Han opnaede virkelig ogsaa at bringe Skandinavian til at tro, at Studenterne i dette Spørgsmaal var "et Slags Repræsentanter for Folkene", som en Aaler senere udtalte det, — en Sjabnefranger Bildfarelse.

Det er intet Under, at den politiske Skandinavisme, som forjægtedes af Danmarks mest veltalende Mand, Dr. La Lehmann, og af den heller ikke som Aaler ganske uberømt Ploug, maatte tænde de nye Sind mere end de videnskabelige eller sociale Spørgsmaals Behandling. Men at den trods Alt var et Kunstprodukt, et stemningsfødt Dieblisset, viste jo Begivenhedernes Gang med en Hurtighed, som kunde synes et Udslag af Skæbnens Ironi. Den 13de Juni 1862 udtalte Carl Ploug ved Festen i Rosenborgs Have bl. a.:

"I gamle Dage var der kun to Slags Skandinaver, de aandelige og de politiske, og de Sidste var i stort Mindretal. Efterhaanden synes Mindretallet imidlertid at have opslugt Flertallet. Om der nu er Noget, der anser en politisk Forbindelse for skadelig, saa er det i det mindste meget Saa".

Inden to Aar var gaet, var den politiske Skandinavisme død, og dette, at den store Ide, for hvilken Studenterne efter Plougs Ord var stolte Repræsentanter, ikke havde større Livskraft, slog hele den skandinaviske akademiske Stand med

Mismod. Man mente, at Studentertogenes Tid var forbi, og Eftertiden synes at have givet dem Ret, thi efter 62 Aar har der bare været to Møder, det sidste i 75. Et akademisk Møde i Christiania i 1896 havde en anden Karakter, og om dets Forhandlinger foreligger ingen samlet Beretning.

Jeg tror, man ikke kan fritage de Mænd, som fremkaldte den politiske Skandinavisme, for et stort Ansvar, idet de derved vakte en hidtil ikke røkket Mistillid til Studentertogenes Mytke. Jeg tror, at vi i dem eiede — og kunde eie endnu — en stor kulturel Løstestang, og var jeg stillet saa, at mine Ord kunde ventes at vinde Dre, vilde jeg bringe den Sag frem igjen for Nordens Studenter.

Ikke for at bringe Liv igjen i den skandinaviske Enhedspolitik, ikke for at jage efter ubirolige og langt udenfor Studenternes Dpgaver liggende Ideer, ikke for at afføde punschføde Talemaader skulde man mødes. Nei, Maalet skulde være et andet, paa engang befrednende og større, det nemlig at bringe Studenterne til at se med større Forsaaelse paa Livet baade hjemme og ude og derved ogsaa befri os fra noget af den Kraftpatriotisme, som vi gjør os latterlige med, og for at udbille os fra Bygdepolitiker til Verdensborger.

Der er en gammel og god Historie om en Nordmand, som kom til Kjøbenhavn, og som fandt, at vi havde alt meget bedre hjemme end der. Tilfældt vist om paa Ibotanstaten, udrød han: "Kaldes De det for Idioter? Nei, kom til Norge, saa skal De saa se Idioter!"

Manden havde sikkert mere Ret i, hvad han sagde, end han selv anede. Den aandelige Enghed, de "norste Nordmand fra Norge" udmærker sig ved, nærmer sig ikke sjelden Idiotten, og det er ingen Undskyldning, at der gives Chauvinisme andre Steder i Verden, maasse i end mere udpræget Grad end her. Beundringsværdig er den Logik, som byder en Mand at tænke Et, hvis han er født paa den ene Side af en Streg, og et Andet, sit modfat, hvis han er født paa den anden, og at bedømme en Sag ikke ud fra Sagens egne Forholdninger, men ud fra Vestfærrens nationale Standpunkt.

Skulde Noget bringe En til at tvivle paa, at den menneskelige Fornu't virkelig ogsaa er en almenn menneskelig Egenkab, maatte det være slige Foreteelser.

Hvad Studentertogene skulde lære de unge Mennesker, var, at Ens hele Livsindhold beriges ved den stærke Følelse af Gredethed, Begejstringen afføder, — at Ens Blik for Livets værelsens Sammenhæng udbydes ved at opdage, at Maalet er ei og det samme for alle Menneskers Stræben, — at man derfor ikke alene kan, men ogsaa bør staa sammen i Kampen for at naa dette Maal, — og at alle Stridspunkter under denne Synsvinkel bliver forholdsvis smaa og lette at udjevne.

Det er en Omvurdering af Livs-

verdierne, som skulde opnaaes ogsaa her.

Kan da Studenter tog udrette dette?

Selt — sikkert ikke! men de kunde

begynde paa det.

Hvor tilsyneladende blaseret Ungdommen end ser ud til at være, saa er det Panzer, den saaledes har lagt om sin Krang til at begejstres, dog ikke saa svært at gjennembrude, og stilles den overfor en Personlighed, som flammer for en Ide og evner at leve derafter, saa virker dette umiddelbart tændende og løstende, ja, det kan virke bestemmende paa Ens hele senere Liv. Og netop for en saadan Personligheds Ord aabnes Sindene i en vidunderlig Udstrækning under et Studentermødes Festsstemning, det har jo Erfaringer vist med overbevisende Tydelighed.

Og ser Ungdommen, at alle store og bærende Ideer er almenn menneskelige, saa løstes den ud af Døgnstrævet, den ser sine egne Forhold derhjemme i et andet Lys, lærer maasse at forstå ogsaa Modstanderes Meninger paa en anden Maade, knytter Bekjendtskaber, som kan blive til Venfæder, humaniseres, bliver modtagelig for en vis praktisk Idealisme, som gjør den Veien gennem Livet uendelig meget lysere og lettere, end Noget troede det muligt.

Hvad Studentertogene skal, er først og fremst at benytte det Dieblisset, da nye Indtryk og ubante Omgivelser fremkalder en Festsstemning, som aabner Sindene, til at fæste et Fros i de Unge's Sjæl, et Fros, som et langt og virksomt Liv kan drive frem til at give de herligste Frugter, et Ferment, som kan betinge Gjæring og Liv.

Det er Impulserne, de nye Synsmaader, de skal afføde. Udbillingen bliver Dagliglivets Sag.